

sidstnævnte Firmaer producere næsten kun «Pale Ale», der i de britiske Riger er berømt under det populære Navn «Bass», medens Guinness's Forretning kun producerer det mørke Øl, «Porter». I den sidstnævnte Forretning, som i 1877 betalte over 4 Mill. Kr. i Malt- og Ølskat, produceres navnlig tre Arter af mørkt Øl: 1. «Single Stout» eller «Porter», der næsten udelukkende drikkes i Irland; 2. «Double Stout», en stærk Ølsort; og 3. «Foreign Stout», navnlig bestemt til Udførsel til varmere Lande, ikke fuldt saa stærkt som «Double Stout», men bitrere. Hovedforskjellen mellem dette Øl og det Øl, der sædvanlig drikkes i Tyskland, bestaar deri, at det paa Grund af den større Mængde Humle er bitrere, og at det er langt mere alkoholholdigt, hvorved det bliver lettere at konservere. Forøvrigt hæver der sig ogsaa i England mange Stemmer til Gunst for det mindre alkoholholdige tyske Øl.

I London fandtes der i 1879 mere end 150 Bryggerier, der tilsammen producerede omtr. 6 Millioner Barrels. Kun forholdsvis lidt udføres heraf, og i alt Fald er Importen af Øl fra Burton og af Edinburgher Ale større end den lokale Export, da Forbruget er saa stort. De londonske Etablissementer maa vel i Retning af Storartethed staa tilbage for flere provinsielle Rivaler, men ere dog altid særdeles betydelige. I Spidsen for dem staa Truman, Hanbury og Buxton, og efter dem kommer det i sin Tid enestaaende verdensberømte Firma Barclay & Perkins.

Den engelske Øludførsel har i de senere Aar haft en aarlig Værdi, som har varieret mellem 1,800,000 £ og 2¹/₂ Million £. — Ialt findes der i Storbritannien omtrent 30,000 Bryggerier.

(Af: K. v. Scherzer, Weltindustrien, Studien während einer Fürstenreise durch die britischen Fabrikbezirke. Stuttgart, Julius Maier. 1880).

Staalpenne. Birminghamer Entusiaster have kaldt Staalpennen *the knitting-needle of civilization*, og maaske kan endnu en eller anden Ynder af Talkuriosa finde Behag i at udregne, hvor mange Dage om Aaret der spares den Lærde eller Skri-

benten eller Skriveren derved at han slipper for den tids-spildende Ulejlighed, som Tilskjæringen og Istandholdelsen af Gaasepennene nødvendiggjorde. De første Forsøg paa at lave Penne af fast Materiale bestod i, at man forfærdigede lange tynde Metalrør, hvis nederste Ende man tilsleb og tilspidsede saaledes, at Apparatet kunde forrette Tjeneste som Pen. Det var et Haandarbejde af den mest primitive Art, der mere blev udført som Kuriosum end af Hensyn til den almindelige Brug. En Staalvarefabrikant ved Navn Harrison fra Birmingham skal, omtrent ved Aar 1770, have foræret den berømte Forsker Dr. Priestley en saadan Staalrørpen. Men der gik mere end et halvt Aarhundrede, inden man slog ind paa den praktiske Vej, at skille Pennens Skaft fra den Del, hvormed der skrives, og at lave denne sidste Del paa Maskine. Først i 1825 skaffede James Perry i London den efter ham opkaldte Staalpen ud i Verden, — en Pen, der rigtignok ikke var saa fuldkommen som Gillots og Masons senere Produkter, men som dog, takket være Firmaets Handelsdygtighed, snart fandt sin Vej til alle Verdens Kontorer. Perry lod det ikke mangle paa Pengeofre for at udvikle denne Specialitet; men det var dog forbeholdt to fattige Birminghamer Arbejdere at opfinde de Maskiner og kemiske Processer, der var nødvendige, naar der skulde gives Staalet den Smidighed, der skulde gjøre det skikket til at opfylde den det tiltænkte Opgave.

Josef Gillot var en fattig Knivsliber i Sheffield, der flyttede over til Birmingham, hvor han i Begyndelsen fandt Arbejde i en Staalvarefabrik, men senere etablerede sig som selvstændig Staalpennefabrikant. En af hans første Forbedringer bestod i at anbringe to Snit i Pennens Side, for derved at gjøre den mere elastisk. Efterhaanden indførte han forbedrede Metoder til Staalets Behandling, og Prisen paa hans Penne, der oprindelig var blevne betalt med 2 à 4 Kroner pr. Stk., og i længere Tid havde holdt sig ved omtrent 1 Kr. Stykket, sank efterhaanden saa stærkt, at man nu kan købe et helt Dusin for nogle faa Øre. Gillot, der i 1872 døde som en meget rig Mand, skal i sit store Etablissement have forfærdiget omtrent 150 Millioner Staalpenne aarligt.

Josua Mason, der i Kidderminster afvejlende havde tjent som Skomager-, Bager- og Væverlærling, udvandrede ligeledes til Birmingham, hvor han i ti Aar arbejdede i en Guldwarefabrik. Da han en Dag i en Boghandlers Butiksvindue saa Perrys Staalpenne til en Pris af 3 Kr. Stykket, købte han og undersøgte han et Exemplar af denne dyre Vare, og kom snart til den Overbevisning, at han vilde være i Stand til at lave saadanne Penne bedre og billigere. Han forfærdigede i 1828 tre Prøver, som han sendte ind til Perry i London til Undersøgelse. Faa Dage efter indfandt Perry sig hos Mason i Birmingham, og Resultatet af deres Underhandlinger var, at Mason oprettede en Fabrik, og forpligtede sig til at levere Perry Staalpenne med dennes Navnestempel paa: det er overhovedet en Ejendommelighed ved Staalpenneindustrien, at Fabrikatet ikke bærer Producentens men Mellehandlerens Navn. Ligesom Gillot har ogsaa Mason efter 1830 indført en Mængde Forbedringer. Det giver en Forestilling om det Mason'ske Etablissements Storartelighed, naar man hører, at det ugenlig forbruger 100 Centner Staal, og at 1200 Centner stedse befinde sig under Arbejde. Dette Foretagende og de andre Forretninger, som Mason har drevet navnlig i Forening med Huset Elkington, have indbragt ham en uhyre Formue. Han har nu trukket sig tilbage til Privatlivet, og anvender, barnløs som han er, sin store Rigdom i filantropiske Øjemed. I Erdington, hvor han bor, i Nærheden af Birmingham, har han stiftet et Waisenhus for 300 Dreng og Piger, hvis Opførelse har kostet omtrent 1 Million Kr., og som desuden er doteret med en Grundkapital paa $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. I Birmingham har han købt en Plads, hvor der skal opføres et storartet Dannelsesinstitut, *scientific college*, for Lærlinge, i hvilket Institut Børn fra Kidderminster og Birmingham skulle modtage fri Undervisning i Naturvidenskaberne, Mekanik, Tegning, Tysk og Fransk. Dette Instituts Grundkapital anslaaes til henved 2 Millioner Kr.

Om den engelske Staalpennefabrikations Omfang og Udstrækning foreligger der ingen nøjagtige Opgivelser. I selve Birmingham findes 14 Staalpennefabriker, der beskæftige omtrent 2500 Arbejdere, og producere omtrent 750 Millioner Penne

aarligt, til hvis Produktion der medgaar omtrent 50,000 Centner Staal af svensk Jern. Arbejderne — navnlig Kvinder, nemlig over 2000 Koner og Piger — betales godt: Ugelønnen varierer mellem 30 og 80 sh. for Mændene, 15 og 20 sh. for Kvinderne, og 5 og 16 sh. for Drengene.

Penneskafter af de forskjelligste Materialer og til de forskjelligste Priser produceres i Almindelighed i selve de større Etablissementer.

Foruden Staalpenne bruges ogsaa, omend i forskjellige Mængder, Penne af forskjellige andre Metaller og Metalblandinger, Zink, Kobber osv., fremdeles af Aluminium og Platina, endelig af Sølv og Guld. Da den første Udstilling afholdtes i London, betaltes Guldpenne med 1 Guinea Stykket. Nu leverer Wilneys store Fabrik i Birmingham, «the Albert Works», saadanne Penne for en meget billig Pris.

(Af K. v. Scherzer: Weltindustrien etc.)

Tysklands Flod- og Kanalflaade. I Tyskland er der for ganske nylig begyndt at udkomme et Ugeblad, der kalder sig «Das Schiff». Dets Opgave er at være et specielt Organ for alle de Interesser, der knytte sig til Skibsfarten paa Kanaler og Floder, «die Binnenschiffahrt». Det vilde være en Fejltagelse at tro, at disse Interesser ere smaa: ganske vist kunne Floder og Kanaler, som Transportmidler betragtede, erstattes ved Jernbaner og Landeveje, medens Havet ikke kan erstattes; men alligevel gaar det ikke an at undervurdere Kanal- og Flodskibsfartens Betydning, og tro, at den — i Tyskland — ikke taaler nogen Sammenligning med Søfarten. I det første Nummer af «Das Schiff» læse vi, at medens Tyskland d. 1. Jan. 1873 havde 10,974 Saltvands-Skibe, talte dets Flod- og Kanalflaade ikke mindre end 14,917 Skibe (paa 10 Tons og derover). Der angives at være 216 Hav-Dampere, og 108 Kyst-, Bugt- og Smaa-Havdampere, — men 355 Flod- og Kanal-dampere; af Sejlskibe gaa 4311 i Søfart paa det store Hav, og 6339 benyttes dels i Bugterne og langs Kysterne, og ere dels Smaa-Skibe, — men i Farten paa Floder og Kanaler gaa 14,562 Sejlere. Ogsaa Drægtigheden er for Flod- og Kanal-